

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken bestond bij een aantal fracties de behoefte aan het de Minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen met betrekking tot de Geannoteerde agenda Raad Algemene Zaken d.d. 20 september (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2522), het Verslag van de Raad Algemene Zaken d.d. 21 juni (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2511), het Jaarbericht 2021. Procesvertegenwoordiging Hof van Justitie van de EU (Kamerstuk 35 925 V, nr. 90), de Uitkomsten van de Conferentie over de Toekomst van Europa (Kamerstuk 35 982, nr. 5), de Opvolging van de uitkomsten voortkomend uit de Conferentie over de Toekomst van Europa (Kamerstuk 35 982, nr. 6), het Verslag van de informele Raad Algemene Zaken van 15 juli 2022 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2515) en de Nederlandse instemming met het openen van Cluster 4 met Servië (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2518).

De voorzitter van de commissie,
Bromet

De adjunct-griffier van de commissie,
Poulino

Geannoteerde agenda Raad Algemene Zaken d.d. 20 september (Zaaknummer 2022Z16574)

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda ten behoeve van de Raad Algemene Zaken d.d. 20 september 2022. Zij hebben een aantal aanvullende vragen en opmerkingen.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 20 september 2022 en willen de Minister nog enkele vragen voorleggen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de agenda voor de Raad Algemene Zaken van 20 september en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie hebben de agenda voor de Raad Algemene Zaken van 20 september met interesse gelezen. Zij hebben hierover nog een aantal vragen.

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda en hebben hier nog enkele vragen over.

Prioriteiten Tsjechisch voorzitterschap

De leden van de CDA-fractie hebben een positieve houding tegenover de prioriteiten van het Tsjechisch voorzitterschap. Eén van de prioriteiten is het beheersen van de vluchtelingencrisis. Deze leden vragen of hierover al meer bekend is. Betekent dit een hernieuwde inzet voor een vernieuwd EU-migratiepact? Welke methoden zou het Tsjechisch voorzitterschap willen gebruiken om de crisis te beheersen?

Voornoemde leden lezen dat één van de prioriteiten van het Tsjechische voorzitterschap is, de strategische veerkracht van de Europese economie. Deze staat door de absurd hoge energieprijzen onder grote druk. Deze leden vragen wanneer en of er op korte termijn een plan verwacht kan worden om de grootste risico's te mitigeren. Wat zijn deze risico's en hoe verhouden deze zich tot het voornemen van de Europese Unie om na de coronapandemie, meer strategisch autonoom te worden ten opzichte van andere grootmachten en/of economieën?

Bespreking geannoteerde agenda Europese Raad van 20-21 oktober 2022

Follow up energie en klimaatverandering

De leden van de VVD-fractie lezen dat de situatie rondom energieleveringszekerheid en stijgende energieprijzen ook geagendeerd zijn. Hierover is op 9 september 2022 al gesproken tijdens de Energieraad. Te lezen is dat de Minister van mening is dat de huidige energieproblematiek alleen op Europees niveau opgelost kan worden. Het belang van gecoördineerde Europese acties is benadrukt door de Ministers bij de Energieraad van 9 september jl. Deze leden vinden het positief te lezen dat dit belang wordt benadrukt. Zij hebben hierover nog enkele vragen. Zij vinden het onwenselijk als lidstaten tegen elkaar opbieden op de gasmarkt en zo de prijzen verder opdrijven. In hoeverre is daar volgens de Minister sprake van? Komt er een crisisaanpak welke voorkomt dat lidstaten tegen elkaar opbieden? Welke rol kan het «EU Energy Platform» hierbij spelen? Als dit

platform niet voldoende is, welke alternatieve additionele stappen zijn dan nog nodig? Per wanneer zij de eerste resultaten hiervan te verwachten? Per wanneer wordt dit Energy Platform of een ander samenwerkingsverband ook ingezet voor de regio Noordwest-Europa, of voor de EU als geheel? En is de Minister ook voornemens deel te nemen aan inkoopcombinaties?

De leden van de SP-fractie hebben een aantal vragen over de energiecrisis en de Europese plannen hieromtrent. Zij begrijpen dat de Europese Commissie meedenkt in deze crisis, maar constateren ook dat er verregaande ingrepen in de maak zijn. Hierbij is het belangrijk een onderscheid te maken tussen voorstellen die een Europese bevoegdheid zijn en voorstellen die een nationale bevoegdheid zijn. Vindt de Minister het niet logischer voorstellen rondom een prijsplafond op energie en gas nationaal te regelen? Welke zaken wil hij nu concreet nationaal regelen en welke zaken Europees en waarom?

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie maken zich grote zorgen over de extreem hoge energieprijzen voor huishoudens. Deze leden hebben daarom met grote interesse kennisgenomen van de voorstellen van de voorzitter van de Europese Commissie, Von der Leyen. Is de Minister bereid zich te scharen achter die voorstellen? Is hij specifiek bereid zich hard te maken voor het prijsplafond voor Russisch gas, ook als deze niet langer in het pakket aan voorstellen van de Europese Commissie zit?

Voornoemde leden kijken met interesse uit naar de inbreng van Nederland in de Conference of the Parties (COP) in Egypte en in de voorbereidende gesprekken met andere EU-lidstaten. Kan de Minister aangeven waar hij van plan is op in te zetten? Wat ziet hij als de «fair share» van Nederland en de EU? Hoe staan andere lidstaten tegenover de discussie over «loss and damages»? Is de Minister bereid zich hard te maken voor een eerlijke Europese bijdrage aan «loss and damages» tijdens de COP?

De aan het woord zijnde leden zien dat de urgentie van het «Fit-for-55 pakket» alleen maar verder is toegenomen door de huidige situatie rondom leveringszekerheid en stijgende energieprijzen. Wat zijn de verwachtingen van de Minister over het vervolg van de onderhandelingen? Wanneer verwacht hij een akkoord en met welk ambitieniveau? Gaat de Minister zich er hard voor maken dat – in lijn met RepowerEU – het ambitieniveau wordt verhoogd en de benodigde transitie versneld? Zo ja, welke voorstellen gaat hij hier concreet voor doen?

Russische oorlog in Oekraïne

De leden van de VVD-fractie lezen dat tijdens de RAZ gesproken zal worden over de oorlog in Oekraïne. Het kabinet zet zich in voor zo stevig mogelijke maatregelen tegen Rusland en zoveel mogelijk steun aan Oekraïne. Deze leden volgen deze koers.

De leden van de CDA-fractie zien dat tijdens de naderende Europese Raad veel belangrijke onderwerpen zullen worden besproken, waaronder de Russische oorlog met Oekraïne. In de geannoteerde agenda wordt gesproken over Europese financiële steun aan Oekraïne. Deze leden willen graag weten of er bij financiële steun onderscheid wordt gemaakt tussen financiering voor de acute humanitaire noden, korte termijn steun en lange termijn steun ten behoeve van wederopbouw. Wordt een dergelijke splitsing gemaakt tussen korte en lange termijn investeringen?

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de intentie van de Raad om de Russische inval in Oekraïne te bespreken en verwelkomen de Nederlandse inzet om zo stevig mogelijke maatregelen tegenover Rusland te nemen. Wat zijn de voorstellen van de Minister wat betreft het nemen van verdere sancties ten opzichte van Rusland? Is hij bereid deze tijdens de RAZ te bespreken en wanneer verwacht hij dat een volgend pakket kan worden aangekondigd? Hoeveel financiële steun heeft de EU reeds gegeven aan Oekraïne en kan de Minister aangeven of dit giften of leningen betreffen? Kan een inschatting worden gemaakt van hoeveel financiële steun Oekraïne op dit moment per maand nodig heeft?

Opschorting EU-Rusland Visum Facilitatie Overeenkomst (VFA)

De leden van de VVD-fractie lezen dat tijdens de Informele Raad van Ministers van Buitenlandse Zaken (Gymnich) een akkoord is bereikt over het opschorten van de EU-Rusland VFA. Hierdoor wordt het moeilijker voor Russische staatsburgers om een visum te verkrijgen. Voornoemde leden willen weten wat de verdere consequenties zijn van het opschorten van dit akkoord. Zal dit ook effecten hebben voor Nederlandse burgers? Verwacht de Minister dat er nog verregaandere maatregelen getroffen zullen worden, zoals een visumstop?

De leden van de CDA-fractie zijn positief gestemd over de opschorting van de EU-Rusland VFA. Alle bestaande privileges voor Russische visumaanvragers vervallen. Deze leden vragen of door het opschorten van de VFA ook Russen getroffen worden die reeds hun visum in bezit hebben. Zijn er voor Russische visumbezitters in Europa ook vooruitzichten op het intrekken van visa? Of wordt dit alleen lastiger wanneer een visa verlengd moet worden nu de VFA opgeschort is?

Ook vragen voornoemde leden in welke mate de opschorting van de VFA (ingehuurde) Russische medewerkers bij hun huidige Nederlandse werkgevers raakt. Vallen zij buiten deze regeling? Zo nee, welke mogelijkheden zijn er dan om een uitzondering te krijgen of vervallen deze mogelijkheden?

Hiernaast hebben de aan het woord zijnde leden nog een vraag over de erkenning van reisdocumenten afgegeven door Rusland in door Rusland bezette gebieden. Er zijn signalen dat Oekraïense reisdocumenten ingenomen zijn of door het verlies van reisdocumenten door de oorlog Oekraïners uit noodzaak eindigen met reisdocumenten afgegeven door Russische bezetters. Deze leden vragen of ervoor kan worden gezorgd dat Oekraïners die vluchten voor de bezetter op een Russisch reisdocument toch bescherming kunnen krijgen binnen Europa. Zal het niet erkennen van reisdocumenten hier een probleem vormen?

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het besluit van de Raad om de EU-Rusland VFA op te schorten. Op welke manier heeft de Minister waarborgen ingebouwd zodat deze opschorting geen algeheel visumverbod voor alle willekeurige Russen, waaronder mensen die zelf tegen het regime van Poetin zijn, betekent? Wanneer verwacht hij de richtsnoeren van de Europese Commissie voor categorieën als journalisten en studenten? Wat is de inzet van de Minister ten aanzien van deze groepen?

Jaarlijkse rechtsstaatsdialoog: horizontale discussie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van kernonderwerpen van de RAZ. Over enkele van deze prioriteiten willen zij nog verdere vragen stellen, beginnend bij de jaarlijkse rechtsstaatsdialoog die tijdens de RAZ plaatsvindt. Deze dialoog zal gebaseerd zijn op het rechtsstaatonderzoek van de Europese Commissie waarin zij een analyse maakt van de rechtsstatelijke ontwikkeling in alle 27 lidstaten gebaseerd op vier pijlers. Voornoemde leden lezen dat er over het algemeen een positieve trend is in de EU. Zij zijn hier tevreden over. Deze leden zijn het kabinet erkentelijk voor de inzet voor de rechtsstaat binnen de EU. De beoordelingen van Polen en Hongarije bevatten strengende adviezen omtrent de onafhankelijkheid van de rechtspraak en vrijheid van de media. Alhoewel de Europese Commissie op 1 juni 2022 het Poolse RRF plan heeft goedgekeurd, is het geld van dit fonds op dit moment nog niet aan Polen uitgekeerd. Dit komt omdat de Europese Commissie acht dat de vereiste benchmarks nog niet zijn bereikt. Voornoemde leden hechten groot belang aan het behalen van deze vereiste benchmarks. Zij willen van de Minister weten of hij de houding van de Europese Commissie ten opzichte van het nog niet uitkeren van de fondsen steunt. Heeft de Minister hierover al zijn steun uitgesproken richting de Europese Commissie? Hoe ziet het krachtenveld eruit rond het uitkeren van de RRF fondsen aan Polen? Zijn er andere lidstaten die de benchmark eis van de Europese Commissie niet ondersteunen?

Tevens hebben de aan het woord zijnde leden het uitgelekte voorgenomen besluit van de Europese Commissie vernomen om Hongarije met 20% te korten op wat zij ontvangt uit het Meerjarig Financieel Kader. Dit vanwege systematische problematieken binnen de Hongaarse overheid rondom corruptie bij overheidsopdrachten. Deze leden willen weten of de Minister de Europese Commissie steunt in deze lijn richting Hongarije gezien de eerdere inzet van de Minister voor de rechtsstaat en anti-corruptie. Wat staat een dergelijke maatregel nog in de weg? Hoe verhoudt de positie van Nederland zich tot andere lidstaten in deze kwestie?

De leden van de D66-fractie lezen dat het algemene deel van het rechtsstaatrapport besproken zal worden tijdens deze Raad en dat voor volgende Raad de land-specifieke aanbevelingen voor o.a. Polen op de agenda staan. Deze leden zijn van mening dat het goed is dat er jaarlijks bij de staat van de rechtsstaat in alle Europese lidstaten wordt stilgestaan. Aanvullend hebben zij nog enkele vragen over het rechtsstaatmechanisme, dat de Europese Commissie vorig jaar heeft ingezet tegen Hongarije. Uiterlijk 22 september a.s. zal de Europese Commissie presenteren hoe en hoeveel geld van Hongarije zij willen bevriezen, vanwege de aanblijvende corruptie. Voornoemde leden betreuren het voorstel dat in Brussel circuleert om in totaal twintig procent van de fondsen die naar Hongarije gaan, te bevriezen. Wat vindt de Minister van dit voorstel? Is de Minister het met deze leden eens dat twintig procent eigenlijk niet voldoende is? De aan het woord zijnde leden menen dat er met dit voorstel nog steeds miljarden aan belastinggeld richting premier Orban gaan, die vervolgens onrechtmatig besteed worden, bij de verkeerde mensen terecht komen of gebruikt worden om premier Orban zijn campagne beloftes in te willigen. Wat gaat de Minister doen om ervoor te zorgen dat de geldkraan echt zoveel mogelijk dichtgedraaid wordt?

De leden van de SP-fractie hebben gezien dat de Europese Commissie betreffende de rechtsstaat een rapport afgeleverd heeft in juli, met aanbevelingen per land. Over sommige landen is het kritisch, dat zijn

onder andere Hongarije en Polen. Vindt de Minister de eisen realistisch in het tijdsbestek van een jaar? Is hij het met deze leden eens dat de aanbevelingen veel te algemeen zijn om concreet opvolging aan te geven? Is de Minister het met de leden eens dat er beter kan worden ingezet op een aantal concrete hervormingen die ze binnen een jaar zouden kunnen uitvoeren?

Relaties EU-VK

De leden van de D66-fractie lezen dat er tijdens deze Raad gesproken zal worden over de relatie tussen het VK en de EU. Deze leden hebben nog enkele vragen over de veranderingen in het VK afgelopen week, waar een nieuwe premier en een nieuwe Koning zijn aangetreden. Wat verwacht de Minister van de nieuwe premier Liz Truss? Verwacht hij dat zij de «Northern Ireland Protocol Bill» gaat doorzetten? Welke koers verwacht de Minister dat zij gaat varen? Wat verwacht hij van de reactie van het VK op de inbreukprocedures die deze zomer door de Europese Commissie zijn gestart? Voornoemde leden maken zich zorgen over een eventuele activering van artikel 16 van het Noord-Ierland-Protocol. Wat staat Nederland te wachten als artikel 16 echt gestart wordt? Liggen daar noodplannen voor klaar? Worden ondernemers goed en tijdig geïnformeerd? Zijn de risico's voldoende bekend?

De leden van de CDA-fractie zien dat omtrent het Noord-Ierland Protocol de huidige tweesporen-aanpak van de Europese Commissie, druk en dialoog, niet geleid heeft tot nieuwe gesprekken tussen de EU en het VK sinds de inbreukprocedures zijn gestart. Deze leden vragen of en hoe Nederland zich bilateraal inzet voor de naleving van het Protocol en het VK weer om tafel te krijgen met de Europese Commissie over de implementatie van het Protocol.

Conferentie voor de Toekomst van Europa

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de questionnaire, verstuurd door het Tsjechische voorzitterschap, inzake de positie van lidstaten ten opzichte van de verdragswijziging naar aanleiding van de uitkomst van de Conferentie voor de Toekomst van Europa. In de geannoteerde agenda lezen deze leden dat het kabinet het van belang acht eerst te kijken naar aanbevelingen die op korte termijn ingevoerd kunnen worden. Voornoemde leden steunen deze positie. Zij hebben nog enkele vragen over een mogelijke verdragswijziging. Het Europees Parlement heeft een resolutie over een mogelijke verdragswijziging geïnitieerd, alhoewel 93% van de voorstellen van de Conferentie voor de Toekomst van Europa geïmplementeerd kan worden zonder verdragswijziging. Voornoemde leden willen weten hoe de Minister de voorstellen van het EP voor verdragswijziging apprecieert. Hoe belangrijk acht hij een verdragswijziging in navolging van de Conferentie voor de Toekomst van Europa? Hoe ziet het speelveld eruit en wat is de houding van andere lidstaten?

De leden van de D66-fractie kijken uit naar de plannen van de Europese Commissie om de aanbevelingen van de Conferentie om te zetten in actie. Het is mooi om te zien dat Nederland open staat voor verdragswijziging om de EU weerbaarder te maken. Nederland heeft over haar positie een questionnaire ingevuld. Kan de Minister deze delen met de Kamer?

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Minister belang hecht aan het betrekken van burgers bij de EU door deze te informeren, actief te luisteren naar wat de burger van de EU verwacht en draagvlak te creëren. Deze leden vragen of er ook op nationaal niveau extra inzet zal zijn om

burgers beter te informeren over en te betrekken bij de Europese Unie. Zo ja, welke plannen worden hiervoor gemaakt?

De leden van de SP-fractie zien wederom de Conferentie over de Toekomst van Europa op de agenda. De komende maanden zal de discussie in het teken staan wat er moet gebeuren met de aanbevelingen en hoe ze politiek worden gemaakt. Het EP wil inzetten op verdragswijzigingen, maar de Europese Raad is verdeeld. Is het dan wel realistisch om te blijven praten over een Meerderheidsstem op het Buitenlandbeleid, Passarelle Clause of niet? Verwacht de Minister een doorbraak, aangezien een aanzienlijk aantal lidstaten niet voor een verdragswijziging is?

Overig

De leden van de SP-fractie constateren dat de speech van de Europese Commissie over de Staat van de Unie woensdag is. Wanneer kan de Kamer een eerste reactie van het kabinet verwachten?

Voornoemde leden hebben hiernaast vragen over recente plannen voor de opzet van de Europese Politieke Gemeenschap. Zij constateren dat het de Franse president Macron gelukt is een nieuw platform op te zetten. De aan het woord zijnde leden lezen dat de Europese Politieke Gemeenschap vooral een aantal bestaande platforms en instituties niet moet vervangen. Zo moet het niet ingaan op het uitbreidingsproces en niet schuren met de vele bestaande instrumenten die er al zijn. Ook is het onduidelijk welke landen nu wel en niet van de partij zullen zijn en wat de afweging hierachter is. Welke landen moeten wat de Minister betreft worden uitgenodigd? Wat is wat dit kabinet betreft precies het doel en de toegevoegde waarde?